

ПРОБЛЕМА ПОДОЛАННЯ ПРАВОВОГО НІГІЛІЗМУ В УКРАЇНІ

Л.М.Попович
студентка 1-го курсу
юридичного факультету
Міжнародний економіко-
гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука

Побудова демократичної, соціальної, правової держави і відповідного громадянського суспільства не можливе без підвищення рівня правової свідомості та правової культури всього населення країни. В умовах економічної кризи, соціальної не влаштованості населення, росту злочинності та криміналізації суспільства певного значення набуває робота з підвищення рівня правосвідомості та правової культури населення України. З цих позицій теоретичний розгляд і осмислення понять, структури і видів правосвідомості та правової культури, форм і методів формування у кожної людини цих правових якостей слід вважати дуже актуальною проблемою.

Правосвідомість розглядають як вид суспільної свідомості, що криє в собі сукупність поглядів, почуттів, емоцій, ідей, теорій і компетенцій, а також уявлень і настанов, які характеризують ставлення людини, суспільних груп і суспільства в цілому до чинного чи бажаного права, форм і методів правового регулювання.

Невід'ємною рисою сучасного українського життя є також глобальний правовий нігілізм — напрямок суспільно-політичної думки, націлений на девальвацію права і законності, на відверту недооцінку соціальної і особистої цінності права. З огляду на це проблема його подолання стає чи не найактуальнішою на сьогодні, адже не може йти мова про правову державу в тому суспільстві, де ігноруються права та свободи людини та громадянина, де право взагалі не належить до першорядних цінностей. А оскільки правовий нігілізм як продукт соціальних відносин зумовлений багатьма причинами, необхідною умовою подолання є з'ясування джерел його виникнення.

Одним із джерел сучасного правового нігілізму є, безперечно, спадок минулого. Так історично склалося, що роль права в соціалістичному суспільстві, м'яко кажучи применшувалася, в ньому не бачили високої соціальної та культурної цінності, проте його каральні можливості використовувалися максимально. Авторитарний режим не дуже і мав потребу у визнанні права, оскільки використовував в основному волонтариські методи правління. В таких умовах цілком природно, що з правовим нігілізмом не тільки не боролися, про нього навіть і не згадували, мовби його і не існує. Проте найзначущою причиною стало те, що як тільки країна відмовилася від тоталітарних методів правління і спробувала стати на шлях правової держави, як тільки люди отримали реальну можливість користуватися правами і свободами, так одразу ж дали про себе знати низький рівень правової культури суспільства, десятиріччя пануюча в ній зневага до права, його недооцінка.

До правового нігілізму призводять також порушення прав людини та громадянина, відсутність належних умов для їх реалізації. Безсилля права не може породити позитивного відношення до нього, а виникає лише роздратування. Якщо визнання основних прав і свобод людини не супроводжується адекватними заходами їх практичного втілення в життя, це породжує в особи правове розчарування.

Найнебезпечнішими джерелами правового нігілізму виступають злочинність і безкарність винних у скоєні злочинів. На сьогодні криміногенна ситуація в країні оцінюється як повне нівелювання права, адже закони порушуються відкрито та цинічно. Кримінальний світ намагається об'єднатись з частиною державного апарату і таким чином підпорядкувати собі частину функції державної влади, використати їх у власних інтересах. У таких умовах навіть у законослухняних громадян виробляються антиправові стереотипи.

До розчарування в законах призводить і правовий ідеалізм. Його сутність полягає у переоцінці об'єктивних можливостей права, його ролі у вирішенні найболючіших проблем суспільства. Так, у багатьох формується переконання у тому, що достатньо прийняти

ряд розумних законів і всі проблеми суспільства вмиль будуть вирішені, коли ж цього не відбувається, настає розчарування. Молодь не розуміє, що лише сукупна дія соціальних, економічних заходів плюс закони може дати бажаний ефект. Одним з основних джерел правового нігілізму є і низький рівень правової культури студентів вищих навчальних закладів. Сучасна молодь не знає, що таке право, вони знають лише, що таке закон, в якому цінують не правовий зміст, а його владно-державницьку природу. Для них він є більше заборонною, аніж правом. Вони не готові користуватися правами, бо не знають про них майже нічого, деякі з них навіть не знайомі з текстом чинної Конституції, що вже казати про Загальну Декларацію прав людини, більшість студентів про неї практично нічого не знають. Незнання закріплених у законодавстві прав, механізмів їх реалізації, призводить до формування в особи негативного відношення до права, яке не здатне на її думку, задовольнити їх інтереси.

Низький рівень правової культури позначається і на професійній діяльності, це стосується і юристів. Не можна наївно вважати, що особа з нігілістичними установками після отримання владних повноважень вмиль позбавиться антиправових стереотипів, навпаки з'являються сприятливі умови для їх активного прояву. Адже прихильники нігілізму вважають право найменш досконалим способом регулювання суспільних відносин. Деякі з них байдуже ставляться до ролі і значення права, деякі просто ігнорують правові приписи юридичної сили, а дехто має негативне ставлення до прав в цілому.

Для зниження впливу правового нігілізму необхідні:

- а) забезпечення високої якості законів, що приймаються;
- б) підвищення ролі судів і прокуратури;
- г) підвищення ролі правового виховання;
- д) підвищення правової культури українського студентства і

суспільства в цілому.

Таким чином проблема подолання правового нігілізму в Україні зараз існує і є надзвичайно актуальною. Зведення до мінімуму правового нігілізму в українському суспільстві можливе лише за умов усунення зазначених вище джерел цього явища.

Для цього необхідна відповідна підготовка молодого покоління, яке стане запорукою існування правової держави, як демократичної, суверенної, незалежної.

Література:

1. Черней В.В. Феномен юридичного нігілізму та проблема формування політично-правової культури // Науковий вісник Української академії внутрішніх справ, - 1998. - №2. - С. 79-86.
2. Демський С.Е., Ковальський В.С., Колодій А.М.; За ред. В.В. Копейчикова. Правознавство. Підручник. - К.:—2003.
3. Мотузов Н.И. Правовой нигилизм и правовой идеализм как две стороны „одной медали” // Правоведение, - 1994. - №2. - С.3-16.
4. Цимбалюк М. „Особистість як головна умова існування громадянського суспільства” // Підпр., господ, і право. - 2004 - 2-ст. 82-85.
5. Ященко Н. Правосвідомість треба виховувати. // Ю.В.У. - 2003- № 50. С.8.
6. Скуратівський А. Взаємозв'язок правової культури і соціального буття в процесі суспільної трансформації // Право України - 2004 - № 1. - С. 118-122.

НЕЛЕГАЛЬНА МІГРАЦІЯ: МІЖНАРОДНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ

Т.Савчук
студентка 2-го курсу
юридичного факультету
Міжнародний економіко-
гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука

Державні або адміністративно – територіальні кордони з метою змінити місце проживання назавжди або на певний час. За правовою ознакою їх можна поділити на легальних, напівлегальних, нелегальних і транзитних. Легальні мігранти перетинають міжнародні кордони на законних підставах, тобто мають в'їзну візу на певний термін, або, перебуваючи в інших країнах, подовжили строки її дії. За останні роки цей вид міграції